

Motion till riksdagen 2025/26:677

av **Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S)**

Lärlingsanställningar och APL-platser vid offentlig upphandling

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärlingsplatser och APL-platser bör beredas vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sedan en lång tid tillbaka har sökunderlaget till gymnasiala yrkesskolorna inom byggsektorn sjunkit dramatiskt fast byggbranschen kommer att ha stora behov av nyrekrytering.

Byggsektorn har även ett mål att bli mera jämställd. För att lyckas med det så är det avgörande att man får en praktikplats inom sitt yrkesområde så att man kan gå vidare att bli anställningsbar vid avslutade studier.

Kommuner runt om i landet satsar stora pengar i yrkesutbildningar med lokaler, material och yrkeslärare. De kommuner som inte har egna gymnasieskolor köper dessa utbildningar av andra kommuner. Det är svårt att locka till sig ungdomar till utbildningarna då andra högskoleförberedande utbildningar prioriteras av ungdomarna. Vi befarar att det finns en risk att yrkesskolor och vuxenutbildningar får lägga ner framledes. Det skulle vara förödande för de ungdomar och unga vuxna som är praktiskt lagda om det inte finns yrkesrelaterade program att tillgå.

Yrkesskolorna och vuxenutbildningar har svårt att hitta bra praktikplatser hos entreprenörerna då elever skall ut på APL (arbetsplatslärande). Det är en viktig del av utbildningen som gör att man förbereds till yrket på ett unikt sätt.

Det finns ett strukturellt problem om vi inte löser problemet med återväxt inom byggsektorn.

Vi behöver utbilda flera yrkesarbetare så det finns kompetens inom både privat och offentlig sektor för att kunna serva alla samhällsfunktioner med vvs, bygg, el med flera

yrkeskategorier inom byggsektorn. Vi behöver säkerställa utbildningen så att vi har yrkeskompetens i bolagen som ser till att byggnationen och infrastrukturen fungerar.

Utan personal såsom elektriker, rörmontörer, snickare, betongarbetare, anläggare med flera yrkeskategorier som ser till att samhällets funktioner underhålls och producerar nytt, får företagen svårt med kompetensförsörjningen.

En annan farhåga är också att ytterst viktiga kompetenser inom hantverksyrken försvinner och att vi måste förlita oss på utländsk arbetskraft i allt för stor utsträckning.

Det vi vet är att när man gör offentliga upphandlingar inom byggsektorn finns en tendens att entreprenörskedjor blir oändligt långa och att det är svårt att hålla koll och risken för oseriösa aktörer ökar påtagligt ju längre kedjan blir.

Lärlingarnas chans att få praktikplatser och anställning när man anlitar utländska entreprenörer i projekt är nästan obefintlig då det krävs kollektivavtal och utbildade handledare för att de skall kunna tillgodogöra sig praktik och utbildning.

Genom att vid upphandlingen av entreprenörer ställa krav på att företagen skall bereda plats för praktik och lärlingsplatser, om möjligt i hela entreprenörskedjan, säkerställer vi den framtida kompetensen i byggbranschen.

Samtidigt måste vi se till att byggföretagen har utbildade och godkända handledare för att kunna ta emot dessa personer.

Det är av största vikt att våra lärlingar får ihop den arbetade tid de behöver för att få ett yrkesbevis. Som lärling är de ännu inte färdigutbildade. Det företag som anställer ska därför ha en person som ansvarar för utbildningsfrågor. De ska dessutom ha en handledare som stöd under lärlingstiden.

På detta sätt säkerställer vi att samhället kan stå på egna ben och minska behovet av utländska bolag som verkar på kort sikt och det stärker även det lokala och regionala näringslivet.

Leif Nysmed (S)

Lars Mejern Larsson (S)